

Hans Pennings

Een bijzonder object komt thuis

De lessenaar van de conrector van de Latijnse School

Het Gemeentearchief Gemert-Bakel beheert onder meer de archieven van de gemeente, kerken, verenigingen en particuliere instellingen. Geregeld worden nieuwe archieven en collecties geacquireerd. Soms zitten daar ook museale objecten bij. Begin 2021 kwam dankzij een particuliere schenker een uniek object terug naar de plek waar het sinds 1891 had gestaan: een deel van de kathedraal van de conrector van de Latijnse School. Het gaat om de lessenaar van de conrector.

Het gemeentearchief is gehuisvest in een van de meest iconische gebouwen van Gemert. Van oorsprong zat hierin de voormalige Latijnse

School. Deze onderwijsinstelling werd in 1587 gesticht door Landcommandeur Hendrik van Ruijschenbergh. Naar aanleiding van de viering

De lessenaar van de conrector in de studiezaal van het gemeentearchief. (Foto Hans Pennings. Collectie Gemeentearchief Gemert-Bakel)

van het driehonderdjarig bestaan in 1887 werd besloten om een nieuw schoolgebouw op te richten. School en rectoraat zijn in 1891 naar ontwerp van de Helmondse stadsarchitect Martinus Dreesen opgetrokken in eclectische stijl. De inrichting was mede afhankelijk van particuliere giften. Daartoe behoorde ook de lessenaar van de conrector.

Het eikenhouten meubel is uitgevoerd in neore-

naissancestijl. Aan de voorzijde is een opschrift aangebracht: 'D.D. Collegio et me Pl. Rev. Dmus. H. POPPEN, D.C.'. Voluit luidt de inscriptie: 'Dono Dedit Collegio et me Pius Reverendus Dominus H. POPPEN Decorum Consulto'. Dat betekent: 'De vrome Eerwaarde Heer H. Poppen heeft dit geschonken aan de school en aan mij na overleg met het bestuur'.

De kathedr van de conrector met podium, lessenaar en achterwand. (Fotograaf onbekend. Collectie Archief van de Latijnse School, Gemeentearchief Gemert-Bakel)

De kathedr van de rector met podium, lessenaar en achterwand. (Fotograaf onbekend. Collectie Archief van de Latijnse School, Gemeentearchief Gemert-Bakel)

Twee leslokalen

Het schoolgebouw bestond uit twee leslokalen, één voor de rector en één voor de conrector. Deze lessenaar stond in dat tweede lokaal, op een podium met achterwand en zetel. Podium, zetel en achterwand ontbreken tegenwoordig, maar we weten hoe de originele opstelling eruitzag. Van de katheders van de conrector is namelijk in het gemeentearchief een foto bewaard gebleven, waarop te zien is dat de lessenaar geplaatst is op een verhoogd podium, bereikbaar via twee treden, met een fraai versierde achterwand, alles eveneens in neorenaissancestijl. Het fronton is voorzien van de letters 'O A M D G', wat een afkorting is van 'Omnia Ad Majorem Dei Gloriam', 'Alles ter meerdere ere Gods'. Het paneel onder het fries is aan weerszijden voorzien van slanke zuilen met voluutkapitelen en bevat het stads wapen van Amsterdam, een verwijzing naar de schenker.

Deze schenker was mgr. Henricus Poppen (1816-1897), oud-student van de Latijnse School (1830-1832), deken-pastoor te Amsterdam, proost-kanunnik van het kathedraal kapittel van Haarlem, huisprelaat van paus Leo XIII en ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Het bidprentje van mgr. Poppen, in het archief van de Latijnse School, laat zijn familiewapen zien.

Het wapen is doorsneden, wat wil zeggen dat het bestaat uit twee vlakken. Het ene is blauw, met een gouden steur; het tweede is zilver en heeft drie rode harten. De bijbehorende wapenspreuk luidt 'Non Nobis Domine'. Opvallend: dit wapen stemt overeen met het familiewapen dat was aangebracht op het paneel van de achterwand van

de katheders van de rector in het eerste klaslokaal van de Latijnse School, waarvan twee afbeeldingen bewaard zijn gebleven.

Ook deze katheders werd dus geschonken door mgr. Poppen in 1891, was nog rijker uitgevoerd dan die van de conrector en bestond eveneens uit een podium, met achterwand, lessenaar en zetel in neorenaissancestijl. Het fronton van deze katheders is voorzien van de tekst 'Ora et labora': 'Bid en werk'.

Het fronton wordt getopt door een crucifix waaronder een gevleugeld engelenkopje, aan weers-

Bidprentje van mgr. H. Poppen. (Collectie Archief van de Latijnse School, Gemeentearchief Gemert-Bakel)

zijden vergezeld van rijkversierde bladranken met vruchten. De lessenaar was op beide hoeken voorzien van drie deels gecanneleerde zuilen met voluutkapitelen. De voorzijde van de lessenaar van de rector was ook voorzien van een opschrift tussen twee gevleugelde engelenkopjes. Aan de hand van de afbeeldingen is in de tweede regel van de aangebrachte tekst de naam van de schenker te ontcijferen: H. Poppen.

Wapenschild van mgr. H. Poppen. (Collectie Archief van de Latijnse School, collectie objecten, nr. 21, Gemeentearchief Gemert-Bakel)

Drie-eeuwenfeest

Mgr. Poppen had op 7 juli 1887 bij het drie-eeuwenfeest de Hoogmis opgedragen in de Gemertse kerk. Tijdens het daaropvolgende

feestmaal stelde Poppen 'dat een altijddurend gedenkteeken van dezen glansrijken feestdag behoorde te worden opgericht. Niets scheen doelmatiger dan een nieuw schoolgebouw.' Aldus geschiedde.

En in dat nieuwe gebouw met zijn twee klaslokalen kwamen dus ook twee nieuwe katheders te staan, geschonken door mgr. Poppen. Niet alleen een katheders voor de conrector, maar ook een voor de rector.

Het wapenschild van de katheders van de rector is bewaard gebleven en bevindt zich bij de objecten, behorende bij het archief van de Latijnse School. Het wapen heeft als wapenspreuk [NON] NOBIS DOMINE NON NOBIS, vertaald: 'Niet voor ons heer, niet voor ons'.

Familiewapen van mgr. H. Poppen. (Tekening Hans van Heijningen)